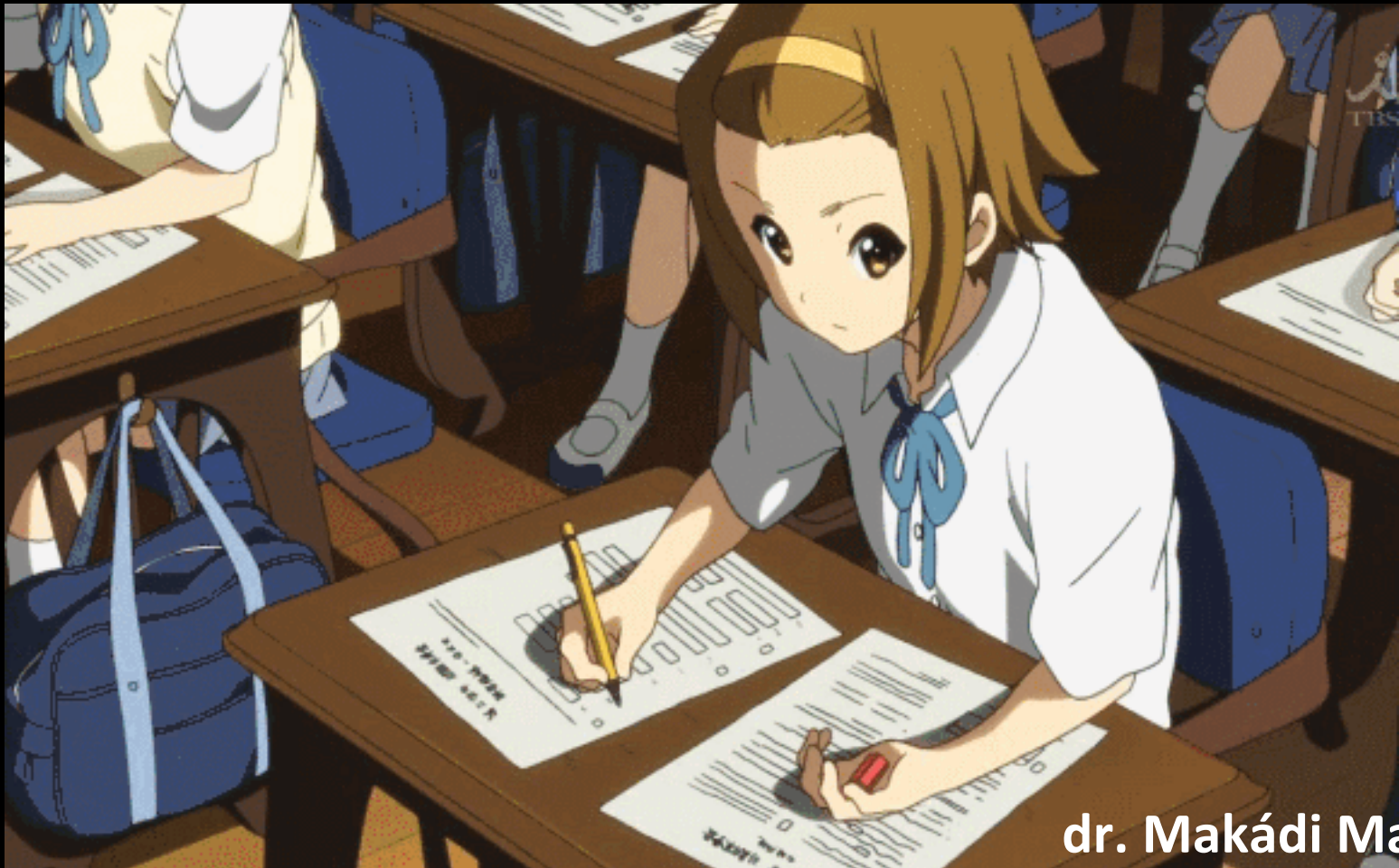

A FÖLDRAJZI TUDÁS ELLENŐRZÉSE ÉS MÉRÉSE

dr. Makádi Mariann

Ajánlott irodalom

Csíkos Cs.: A földrajzi tudásszintmérés elméleti és gyakorlati kérdései 1-4. – A Földrajz Tanítása, Mozaik Kiadó, Szeged, 1998.1-2., 5. 1999.2., 2001.3.

Jónás I. – Makádi M. – Ütőné Visi J. (2004): Az érettségiről tanároknak. Földünk és környezetünk. OKI, www.om.hu

Makádi M. (szerk., 2006): Fejlesztő földrajzi feladatok gyűjteménye (www.taneszkoztar.hu)

Makádi M. (2008): Tudod-e, mit jelent tanulni? Az otthoni földrajztanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése – Tanári kincsestár Természettudományok. Raabe Kiadó, A. 3.8. 34 p.

Tudásszintmérő földrajzi feladatlapok

Mi a tudás?

Kognitivista megközelítés

Megnézzük, mi van a gyerek fejében

Tudáselemei számba vehetők

- **Tárgyi tudás:** hagyományos ismeret jellegű (tényszerű) tudáselemekből
- **Képi tudás:** téri leképezésekből áll
- **Készségszerű tudás:** automatizált, nem írható le véges kijelentésekkel

Behaviorista megközelítés

Az agy = sötét doboz, nem vizsgálható

A gyerek gondolkodási tevékenysége+ cselekvése alapján ismerhető meg

- **Ismeret jellegű tudás:** tényszerű, oknyomozó és problémacentrikus ismeretelemekből áll
- **Képesség jellegű tudás:** az ismeretek felhasználását teszi lehetővé

**Az iskolában az ismeretszerzés és az ellenőrzés is
feladatszituációkhoz kapcsolódik**

**de más a céljuk →
más a módszertanuk**

Milyen a jó készségfejlesztő feladat?

- A közmegegyezéssel megállapított életkori sajátosságokra épül
- Egymásra épülő elemek segítik a készségfejlesztést
- Az egyes képességterületek fejlesztési sajátosságaihoz igazodik
- Tartalma formai megoldása és feladattípusa kötetlen
- Megalkotása és megoldása nagy kreativitást kíván
- Nincs egyedüli, kiemelten jó megoldás, lehetséges válaszok vannak
- Kipróbált (sok tanuló megoldotta, tapasztalatok alapján képességfejlesztésre alkalmas)

Milyen a jó tudásmérő feladat?

- **Elfogadott és ismert követelményekre épül (pl. Nat, keret- és helyi tantervek)**
- **Ismeret- és/vagy képességelemeket mér**
- **Megfelel a jóságmutatóknak**
- **Tartalma, formája, feladattípusa hagyományos**
- **Megalkotása és megoldása elsősorban a jól bevált szokásalkalmazást kíván**
- **Egyértelműen javítható az útmutató alapján**
- **Lektorált (mérésre alkalmasnak találták)**

A MÉRÉSMETODIKA ALAPJAI

Hogy fogja
kérdetni?

Mit mérjük, amikor a tudásszintet akarjuk meghatározni?

ismeretcsoportok
a földrajzban

Földrajzi helyek	40%	⇒ tárgyi tudás
Topográfiai fogalmak, általános fogalmak, természeti és társadalmi alapismeretek		
Környezet és társadalom	30%	⇒ megértés
Földrajzi rendszerek, a környezet tűrőképessége, környezet és technika, ember és környezet viszonya		
Térbeli kapcsolatok és mozgás	30%	⇒ alkalmazás

Bloom-féle tudásrendszertan elemei

Az értékelés

Lényege: viszonyítás a cél és a hatás között

Módjai

- **Belső (mindennapi) – feleltetés, dolgozatírás, szintfelmérés**
- **Külső: célja szerint**
  - **induló és végállapot különbsége**
  - **követelményekhez viszonyítás**
  - **összehasonlítás más iskolákkal**

Értékeléstípusok funkciók szerint

Helyzetfeltáró (diagnosztikus)	Fejlesztő (követő) (formatív)	Összegző (szummatív)
A tanulási folyamat <u>elején</u>	Végigkíséri a folyamatot	A tanulási folyamat <u>végén</u>
Helyzetfelmérés: <u>honnan indulunk?</u>	Helyzetfelmérés: <u>hol tartunk?</u>	Helyzetfelmérés: <u>hová jutottunk?</u>
<ul style="list-style-type: none"> • mérés (feladatlap) • becslés (megfigyelés) 	<ul style="list-style-type: none"> • teljesítményelemzés • felelet, dolgozat szóbeli véleményezése 	<ul style="list-style-type: none"> • mérés (témazáró v. évf.dolgozat) • vizsga (évf., érettségi)
<u>A tanárnak szól</u> milyen a felkészültségük?	<u>A tanulónak szól</u> mit tudok? mit nem tudok?	<u>A környezetnek szól</u> mit ér ez a
<ul style="list-style-type: none"> • besorolási döntés • módszerválasztás 	Jutalmazás és büntetés (pl. érdemjegy, metakommunikáció)	Minősítés (pl. 2, 3, 5 fokozat)

Az értékelés típusa szerint

Kritériumorientált

Tantervi /
vizsgakövetelmények-
hez viszonyít
a tantervben leírtak
= 100%

Normaorientált

Megnézik az állapotot
= közepes
ehhez skálát rendelnek
lefelé, felfelé
Igazságos
De! meg kell határozni
az elégséges szintet
(pl. az alsó 10%-ot)
Nemzetközi
monitorfelméréseknél

Az értékelés keménysége szerint

Lágy

Kemény

Helyeslés

- Nem verbális helyeslés
- Dicséret / feddés
- Visszajelzés hiánya
- Nem verbális visszautasítás
- Differenciált teljesítmény-visszajelzés
- Szociális orientációjú értékelés
- Individuális és kritériumorientált ért.

- Szubjektivitás
- Relativizmus (mindig az adott közegben értékel, jobb osztályban nehezebb)
- Beskatulyázhat
- Aktualizál (pl. 1 után lehet 5-t is kapni)

A tudásszint mérésének és értékelésének metodikai elvei

Pedagógiai követelmények – jószágmutatók

- 1. Érvényesség (validitás) – azt méri-e, amit akarunk?**
  - tartalmi (nincs benne olyan, mai nem tananyag)
  - fogalmi (helyesen van megfogalmazva)
  - feladattípus (pl. esszé – logikus, összefüggő kifejtés $\leftrightarrow$ javítókulcs)
- 2. Megbízhatóság (reliabilitás) – jól mér-e?**
- 3. Tárgyszerűség (objektivitás) – kiszűrje a feladatíró és az értékelő szubjektivitását, mit tart fontosnak a feladatkészítő**

**írásbeli objektívebb mint a szóbeli,
főleg ha anonim**

**feladattípus
(zárt végű)**

de íráskép

A tudásmérő feladatlapok készítésének alapjai

Tartalmi – céltól függ ← tantervi követelmények

Milyen műveleti szintekre van szükség?

- **Ismeretek (tények, alapelvek, elméletek)**
- **Megértés (egyszerű összefüggések)**
pl. csapadékeloszlás - vízjárás
- **Alkalmazás**
  - ismert szituációban (pl. középhőm-számítás adatokból)
  - új szituációban (pl. szövegből kiválogatni)

A tudásmérő feladatlapok készítésének alapjai

- **Magasabb rendű műveletek**
  - elemzés
  - szintézis (pl. adatsor a tejhozam vált-ról és a marhahús világpiaci áráról – Milyen következményei lehetnek Mo-on?)
  - értékelés (pl. szövegrészlet alapján)

Általános feladattechnikai feltételek

1. 1 feladat csak 1 tudás/képességelemet mérjen!
2. Ne befolyásolja az egyik feladatra adott válasz a másokra adandót – görgetés
  - ha egyiket nem tudom, akkor a továbbiakat sincs esély megoldani
  - a megoldás kitalálható az előzőből vagy a következőből
3. Item = elemi információs egység, amit már nem lehet tovább bontani
4. 1 item = 1 pont (1 / 0) (fél nincs!)

- Minden önálló teljesítményt, jó választ értékelni kell (nem lehet olyan item, amiért nem jár pont) de súlyozni lehet
- Ne legyenek benne mérési hibát okozó dolgok (pl. gépelési, számozási, jelölési hibák, egy feladat egy oldalon)
- Külalak – esztétikai és módszertani egyértelmű, hogy hová kell írni a választ, elég hely
- Ábra – méret, áttekinthetőség
- Stílus, nyelvezet megfelel életkori sajátosságnak a magyar nyelv szabályainak, a szaknyelvnek
- Jogi és etikai követelmények